יום ג', כ"ד בטבת תשס"ו (24 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, **כ"ד בטבת**, נפטר בשנת תשמ"ב (1982) **ליאופולד טרפר**, יהודי ממוצא פולני שהיה, בימי מלה"ע ה-II, **ראש רשת ריגול סובייטית באירופה, "התזמורת האדומה"**. התזמורת האדומה הייתה רשת הריגול החשובה והיעילה ביותר של מלחמת העולם השניה. היא נשתלה בלב הממלכה הנאצית, על אדמת אירופה הכבושה, ומילאה תפקיד נכבד ביותר בהבסת גרמניה הנאצית.

ליאופולד טרפר (1904-1982), נחשף בצעירותו לאנטישמיות בפולין, שהיתה אז חלק מהאימפריה האוסטרו-הונגרית. כפועלים יהודים רבים אחרים, הוא ראה בסוציאליזם את הפתרון לבעיות של דיכוי היהודים במזרח אירופה. טרפר עלה לארץ-ישראל בשנת 1926 והצטרף לקיבוץ, אותו עזב אחר שנתיים וחזר לאירופה ולברה"מ. טרפר ניצל מהטיהורים שפגעו ביהודי פולין. ב- 1938, לאחר השליחות הראשונה שלו בצרפת (1926-1932), גנרל בזרין, אשר היה ראש המודיעין של הצבא האדום, נתן לטרפר את הג'וב להקים רשת ריגול במערב אירופה, כהכנה להתנגשות צפויה עם גרמניה, אשר בזרין האמין היתה בלתי נמנעת.

הנאצים הם שכינו רשת זו בשם "התזמורת האדומה". הרעיון של טרפר היה ליצור פירמות מסחריות אשר תשמשנה גם ככיסוי וגם מקור הכנסה לרשת. במרוצת המלחמה, אחת מהפירמות הללו סיפקה סחורות לארגון טודט, שהיווה חלק ממאמץ המלחמה הגרמני ודרך להתקשר לחברות אחרות במערב (על מנת לרגל אחריהן) להשיג אינפורמציה ותנועה חופשית.

"**התזמורת האדומה**" גילתה לצבא ברה"מ את **תוכנית ברברוסה** (התוכנית הנאצית לפלוש לברית המועצות) אך סטלין התעלם ממנה, כפי שהוא התעלם מהאינפורמציה שהעבירה "התזמורת האדומה" בדבר כושר הייצור של גרמניה של טנקים ממודל טי-6, ומאינפורמציה חיונית נוספת, משום שלא האמין שהיטלר יפלוש לפני שהכניע את בריטניה. (לדוגמא, ריכרד זורגה, מרגל סובייטי שפעל ביפן, דיווח למוסקבה כי 170 אוגדות גרמניות עומדות לתקוף את ברית המועצות כשציר ההתקפה העיקרי יהיה לכיוון מוסקבה. חוסר נכונותו של סטלין להאמין בידיעות מהשטח מזכיר לנו מלחמה אחרת, קרוב יותר גם במרחק, גם בשנים...) ב- 1942 טרפר נאסר ע"י הנאצים. היה ניסיון מניפולטיבי גס להשתמש בו. הנאצים הבטיחו לו כי הם רוצים בשיתוף פעולה שלו כדי להגיע להסכם שלום עם ברית המועצות, מניפולציה אשר הם כינו "**המשחק הגדול**". טרפר הזהיר את מוסקבה ולא איפשר להשתמש בו ואז גם הצליח להימלט וירד למחתרת בספטמבר 1943. בינואר 1945, כאשר הוא חזר למוסקבה, טרפר נאסר לפי פקודת סטלין. הוא שהה 9 שנים בכלא לוביאנקה.

כמו לוחמים רבים אחרים הוא שוחרר, ושמו טוהר לאחר מות הדיקטטור. טרפר השקיע את מרצו לאחר שחרורו, בפיתוח התרבות של הקהילה היהודית בפולין, אולם תחת המנהיג הסטליניסטי גומולקה, הקהילה היהודית היתה מטרה למסע אנטישמי. מסע זה אשר גונה בעולם כולו הביא את שארית הקהילה היהודית לנטוש את פולין. טרפר החליט להגר לישראל, ועשה זאת לאחר 3 שנים של קשיים רבים.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל